

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА КРУШЕВАЦ

37000 Крушевац, Чолак Антина 41, тел: 037 427 811 факс: 037 421 912 e-mail: kontakt@poljostanica.com

БРОЈ 1

БИЛТЕН

ЈАНУАР 2019

САДРЖАЈ

1. Зимски преглед воћака на присуство штеточина током периода мировања. – <i>Сандра Милетаковић, дипл.инж</i>	3
2. Земљиште – основа пољопривредне производње – <i>дипл.инж.Сњежана Вујиновић</i>	4
3. Задругарство – <i>дипл.инж.Радојка Николић</i>	5
4. Упис у виноградарски регистар – <i>дипл.инж.Живомир Николић</i>	6
5. Прелазни период са конвенционалне у органску производњу – <i>дипл.инж.Немања Константиновић</i>	8
6. Одређивање интензитета резидбе воћних стабала – <i>Момир Недић, дипл.инж</i>	9
7. Доминантне цене воћа и поврћа (кванташке пијаце)	10
8. Доминантне цене живе стоке (сточне пијаце)	11
9. Обавештење о обнови регистрације пољопривредних газдинстава	12

ЗИМСКИ ПРЕГЛЕД ВОЊАКА НА ПРИСУСТВО ШТЕТОЧИНА ТОКОМ ПЕРИОДА МИРОВАЊА

Преглед воњака на присуство штеточина током зимског периода, периода мировања, је веома значајан јер се њиме може установити присуство и бројност презимљујућих форми штеточина. На основу тих резултата могуће је предвидети њихову појаву у току вегетације, да би се могло правовремено реаговати-првим зимским прскањем, те на тај начин избећи изненадне штете. Тако се штеточине после могу лакше сузбијати и држати под контролом. Да би се знало које су штеточине пронашле уточиште у воњаку, прво их треба препознати, визуелним прегледом и лупом, у периоду мировања па до почетка вегетације. У зависности од места где презимљавају потребно је прегледати дебла (површина или испод испуцале коре), коренов врат, гране (на површини, у пукотинама, на месту гранања, око пупољака) и опало лишће.

Полифагне штеточине које се јављају у коштичавим и јабучастим воћним врстама презимљавају у стадијуму јаја око пупољка (велики и мали мрзовац, црвени воћни паук), или се јаја налазе под штитом угинулих женки (запетаста штитаста ваш), или у јајним леглима (губар и кукавичја суза). Друга група ових штеточина презими у стадијуму ларве различитих узраста на стаблу (крвава ваш, калифорнијска штитаста ваш) или формирају зимске гусеничне запретке (жутотрба и глоговац).

Имајући у виду занчај зимских прегледа, савет воћарима је обавезно провере присуство јаја лисних вашију, црвеног воћног паука, појединих штетних лептира (губар, кукавичја суза), затим ларве шљивине штитасте ваши, калифорнијске ваши, крваве ваши, запредене гусенице смотавца...Праг штетности се мора утврдити за сваку штеточину да би се донела одлука да ли, када и којим препаратима треба спровести хемијску заштиту.

Ако се уоче ове штеточине, њихова бројност се може смањити механичким путем-скидањем јајних легала, гусеничних запредака, одсецањем насељених грана и изданака, чишћењем насељене коре...

Зимско прскање је неопходно да би се сузбила крушкина бува, а то се мора обавити пре полагања јаја, јер се тада постиже највећи успех, а може знатно и да смањи популацију штитастих вашију. Код осталих воћних врста треба сачекати да се презимљујући стадијуми штеточина „пробуде“, да би нанесена минерална уља дала најјачи ефекат.

Лисне ваши које имају велики број генерација годишње презиме у облику црних јаја која су смештена појединачно на кори једногодишњих и двогодишњих гранчица. Гранчице за преглед треба узимати са случајно одабраних стабала на више места у воњаку. Ако се пронађе више од 25 јаја лисних ваши на једном метру гранчица, то значи да се прва генерација може очекивати у критичном броју. Бресквина зелена ваш зимска јаја полаже уз пупољке.

Осим лисних, током зиме можемо на воћкама и и виновој лози сусрести и популације штитастих вашију. Већина су полифагне врсте.

Шљивина штитаста ваш је једна од највећих штеточина шљиве. Поред шљиве, напада и винову лозу. Одрасла ваш је љубичастосмеђа, а презими као ларва другог узраста на гранама и стаблу. Врло је отпорна на ниске температуре.

Калифорнијска штитаста ваш је изразити полифаг. Најчешће се налази на јабуци, крушци, брекви, рибизли, дуњи, а напада и винову лозу. Узрокује сушење стабла. Ваш има округли тамносиви штитић, а презими као ларва првог или другог стадијума.

Посебан проблем последњих година представља све веће ширење јабучне кржаве ваши. Презимљава као ларва око кореновог врата на дубини 10-15 центиметара, а мањи део презими у пукотинама или испод коре дрвета јабуке. Праг толеранције је десет одсто насељених стабла јабуке. Колоније се врло лако запажају у виду беле ватасте навлаке у пукотинама коре, ранама од резидбе, једногодишњим ранама и деблу. Кржава ваш сисањем сокова изазива убрзано дељење ћелија и на оштећеном месту долази до хипертрофије ткива. То задебљало ткиво одумире, кора пуца, суши се и долази до стварања рак-рана на гранама. Рак- ране потом насељавају гљивице паразити рана и стаклокрилац. Кржава ваш може да поднесе веома ниске температуре, и до -27 Целзијусових степени.

Црвени воћни паук презими у стадијуму зимских јаја која су изразито црвене боје. За утврђивње њиховог броја узимају се двогодишње гранчице са по два пупољка. Критичан број у зимском мировању је 1.000 јаја по узорку (на један метар вишегодишње гранчице), односно десет јаја по пупољку, што значи да ако има више-може проузроковати знатне штете. Да се то не би догодило потребно је контролисати пиљење ларви из јаја, а и њихово насељавање на листове. За сузбијање се користе акарициди.

Мољац (минер) кружних мина презимљује у стадијуму лутке у белом кокону који је са два краја везан и налази се у пукотинама. Критичан број у време зимског прегледа је 10-20 лутки по стаблу.

Јабучни цветојед презимљава као одрасла штеточина у воћњаку. Смотавци попољака презимљавају на воћкама као гусенице на заклоњеним местима или као јајна легла. У земљи презимљавају јабучне, крушкине и шљивине осице, трешњина, крушкина стеница, воћне пипе, а у опалом лишћу минери.

Сандра Милетаковић, дипл.инж.

МЕЛИОРАЦИЈЕ

ЗЕМЉИШТЕ – ОСНОВА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Један од основних услова за сигуран, стабилан принос одговарајућег квалитета пољопривредних производа је и земљиште, односно каквог је квалитета, физичко-хемијских и других особина. Стално се тежи постизању што бољих резултата у пољопривреди и то уз минимално улагање и максимално искоришћавање материјала, енергије и рада. Обзиром на то, не треба запоставити заштиту животне средине и биосфере од штетних утицаја и загађења, чему значајан допринос дају анализа земљишта и рационална примена ђубрива.

Земљиште је природни, површински, растресит слој Земљине коре који се састоји од минералног и органског дела, воде и ваздуха. Постоје бројни тиови земљишта, подељени у четири класе, односно аутоморфна, хидроморфна, халоморфна и субаквална земљишта. За повртарску производњу најзначајнији типови земљишта су чернозем, смонице, гајњаче, црвенице и песковито иловаста земљишта. Мање квалитетна су лесивирана, забарена, еродирана, псеудоглејна, песковита и кршевита земљишта. Уз одговарајуће мере поправке и улагања и таква земљишта се могу довести у стање погодно за пољопривредну производњу. Како би се то постигло, примењују се агротехничке, хидро и шумско-техничке мере.

Агротехничке мере поправке земљишта подразумевају продубљивање и заснивање ораница, подривање земљишта, хумизацију, калцификацију, фосфатизацију, гипсовање, уклањање камења, малчирање. Групу хидротехничких мера чине одводњавање, испирање соли, дренажа, наводњавање. Шумско-техничке мелиорације представљају подизање заштитних шумских појасева који спречавају ерозију земљишта.

Најважнија хемијска особина земљишта за пољопривредну производњу је плодност, односно садржај хумуса, рН вредност, садржај калцијум карбоната, фосфора, азота и калијума као и присуство свих потребних микроелемената. Садржај органске материје - хумуса, један је од основних услова добре родности, јер утиче на пораст биљака. Од рН вредности директно зависи приступачност хранљивих материја као и активност и састав микроорганизама. Присуство калцијум карбоната добро се одражава на многе хемијске и физичке особине земљишта. Регулише киселост средине и има важну улогу у исхрани. Фосфор спада у групу неопходних макрохранљивих, градивних елемената. Утиче на цветање и оплодњу биљака и остале физиолошке процесе. Калијум је такође веома важан биогени елемент, посебно у сушном периоду године када има директан утицај на осмотски притисак смањујући транспирацију.

Због заступљеног начина да се ђубри без претходних хемијских анализа земљишта, често долази до погоршања особина земљишта јер се уносе неадекватне количине као и врсте ђубрива. Препорука пољопривредним произвођачима је да редовно раде контролу плодности земљишта и да органска и минерална ђубрива уносе на основу резултата хемијске анализе земљишта.

Сва регистрована комерцијална пољопривредна газдинства имају право на бесплатну контролу плодности земљишта у ПССС Крушевац, за парцеле у власништву од I - V катастарске класе за равничарско подручје и од I - VII класе за брдско подручје. Парцеле морају да буду веће од 10 ари. У току једне календарске године произвођач има право на бесплатно испитивање 10 узорака. Неопходна документација за остваривање овог права је Потврда о активном статусу и Извод из структуре биљне производње, који се узимају у Трезору. Сваке четврте године се врши поновна контрола плодности истих парцела и на тај начин се спроводи системска контрола плодности земљишта.

На основу резултата испитивања даје се препорука за ђубрење планиране културе тј. врста и количина ђубрива коју треба унети у земљиште како би се остварио планирани принос.

Сњежана Вујиновић, дипл.инж.

АГРАРНА ПОЛИТИКА

ЗАДРУГАРСТВО

Најпримеренији облик међусобног повезивања малих робних произвођача у свету јесте задруга или кооператива. Познато је да су задруге значајне за развој руралних средина. Искуства земаља у којима су пољопривредне али и задруге у другим секторима покретачи развоја села и сигурности за пољопривредне произвођаче указују да је врло важно обновити постојеће и формирати нове задруге у Србији. По неким проценама у Србији је активно око 900 пољопривредних задруга.

Пољопривредне задруге у Србији најчешће се баве примарном пољопривредном производњом, и то више биљном него сточарском. Набавка пољопривредних инпута, откуп и пласман пољопривредних производа представљају најзначајније изворе прихода за пољопривредне задруге.

Идентитет савремене задруге одређују три компоненте :

- Дефиниција задруге - Задруга је аутономна асоцијација добровољно удружених лица са циљем остварења њихових заједничких, економских, социјалних и културних потреба и жеља, кроз заједнички поседован и демократски контролисан привредни субјект.
- Задружне вредности - основни систем вредности задружног покрета на којима почива свака задруга обухвата самопомоћ, демократију, једнакост, праведности, солидарност, самоодговорност.
- Задружни принципи - алати за успешно задружно организовање помоћу којих задруге у пракси примењују задружне вредности. Задружни принципи су : добровољно и отворено чланство, демократска контрола чланова, економска партиципација чланова, аутономија и независност, образовање, обука и информисање, међузадружна сарадња и брига за заједницу.

Основне делатности земљорадничке задруге су уговарање производње са задругарима, набавка репроматеријала за задруге, обављање услуга, складиштење и продаја њихових производа, као и сопствених производа произведених у оквиру задруге. Земљорадничке задруге у свом пословању користе сопствену имовину, имовину задругара и других правних и физичких лица по посебним условима и уговорима.

Људски потенцијал у земљорадничким задругама чине задругари, кооперанти и запослени, тј сви они који испуњавају услове да послују са задругом.

Према Закону о задругама (Службени гласник РС бр 112/ 2015) земљорадничку задругу може формирати најмање пет земљорадника и других физичких лица која у својини имају или по неком другом основу користе земљиште, објекте или средства за рад у пољопривреди и не живе у заједничком домаћинству са оснивачем.

Радојка Николић, дипл.инж.

ВИНОГРАДАРСТВО

УПИС У ВИНОГРАДАРСКИ РЕГИСТАР

У складу са Законом о вину (Сл. Гласник РС, бр. 41/09 и 93/12), као и Правилника о садржини и начину вођења виноградарског регистра, и обрасцу захтева за упис у виноградарски регистар Сл. Гласник РС, бр.33/10 и Правилник о изменама и допунама истог, Сл. Гласник РС бр. 9/14 од 30. јануара 2014. године, сва физичка и правна лица, односно предузетници који имају у власништву, закупу или другом облику својине 10 и више ари винограда, **ИМАЈУ ОБАВЕЗУ** уписа у Виноградарски регистар. Ова обавеза се такође односи и на све оне винограде који имају мање од 10 ари винограда, а своје грозђе стављају у промет.

- **Виноградарска парцела** јесте пољопривредна парцела на којој се налази виноград са јединственим карактеристикама: један облик власништва, једна сорта, односно сортимент, једна подлога, један размак садње, један узгојни облик, једна година садње, један просечан принос по хектару и једна намена грозђа;
- **Виноградарски регистар** јесте база података о произвођачима грозђа и виноградарским парцелама, као и о другим подацима у складу са правилником;
- **Графички приказ виноградарске парцеле** јесте графички приказ са подацима о тој виноградарској парцели, добијен након мерења, односно одређивања површине виноградарске парцеле применом геоинформационог система и технике, као и трансформације и обраде података;
- **Извод из Виноградарског регистра** јесте извод из базе Виноградарског регистра са подацима о произвођачу грозђа и његовим виноградарским парцелама у складу са последњом променом података;
- **Произвођач грозђа** јесте физичко лице, правно лице, односно предузетник који се бави производњом грозђа и који је уписан у Виноградарски регистар;

Сваком произвођачу грозђа приликом уписа у Регистар додељује се **регистарски број** и издаје извод из Регистра са бројевима виноградарских парцела и графички приказ тих парцела.

- Произвођач грозђа може да има **само један регистарски број**.
- Регистарски број који је једном додељен **не може се мењати**.
- Регистарски број који је додељен једном произвођачу грозђа **не може бити додељен неком другом произвођачу грозђа** у случају његовог брисања из Регистра.

Као помоћ произвођачима грозђа, који по основу Закона о вину морају да се упишу у Виноградарски регистар и пријаве податке о својим виноградима, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде променило је Правилник о виноградарском регистру.

Изменама и допунама овог правилника, произвођачи грозђа **неће морати да подносе документацију о катастарским подацима** (извод из листа непокретности и копије планова парцела), као и извод из Агенције за привредне регистре (за привредне субјекте), већ ће Министарство, односно Центар за виноградарство и винарство преко својих шест канцеларија у Београду, Новом Саду, Крагујевцу, Неготину, **Александровцу** и Нишу, прибављати неопходне податке из расположивих база Републичког геодетског завода и Агенције за привредне регистре.

Такви произвођачи грозђа, који **неће имати трошкове за упис у Виноградарски регистар**, већ ће подношењем попуњеног захтева за упис у Виноградарски регистар (ВВ1 обрасца) веома лако да започну процедуру уписа и остваре ову законску обавезу, која је иначе обавеза у свим земљама Европске уније.

Према попису пољопривреде који је спроведен у 2012. години, у Републици Србији има око **22.000 ха** под виноградима, а производњом грозђа се бави око **80.000 газдинстава**.

За све ближе информације, произвођачи грозђа се могу обратити особама задуженим за административне послове у шест канцеларија Центра за виноградарство и винарство.

Александровац: (округ у надлежности:Расински)

Контакт особа: Горан Судимац
 Адреса: 29.новембра 21,37230Александровац,
 Телефон: 060/6010-188 и 063/1830-347,
 e-mail: cevvin.goran@gmail.com;

ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА

ПРЕЛАЗНИ ПЕРИОД СА КОНВЕНЦИОНАЛНЕ У ОРГАНСКУ ПРОИЗВОДЊУ

Воћарски производни рејони у којима је еколошка равнотежа очувана, и који су директно погодни за превођење у органску производњу постоје једино у форми старих воћњака, са великим растојањима између воћњака, у којима се не спроводи никакво ђубрење и заштита. Због екстензивности традиционалне воћарске производње, важније је превести интензивне воћњаке, преко интегралне производње и прелазне фазе у органску производњу јединицу. Овај процес може да се одвија у фазама, све док се употреба синтетичких средстава за заштиту биља и ђубрива не сведе на минимум. Мора да се води рачуна о следећем:

- Унапређење еколошке равнотеже у производној јединици
- Опређеност и посвећеност произвођача органској производњи
- Професионална обука произвођача
- Минимизација економских губитака у случају привременог губитка приноса.

Са циљем да се смање економски губици, корисно је комбиновати органску производњу воћа са прерадом. Плодови који не могу да се продају на тржишту свежег воћа због малих недостатака, могу да се прераде у високовредне производе (производња дечијих сокова и каша). На овај начин могуће је понудити широк спектар високовредних органских производа за којима је велика тражња на тржишту. Прерада воћа и директна продаја су радно интензивни процеси, који захтевају да произвођач поседује додатне ресурсе у погледу техничких могућности и радне снаге.

У прелазном периоду, само поједини делови воћњака могу да се преусмеравају на органску производњу. Комплетно превођење траје од 1-3 године. У току прелазног периода, воће не може да се продаје као производ пореклом из органске производње, него само као прелазни производ.

Цене оваквих производа су незнатно више од цена дигбијеног из интегралне производње. Широм Србије, посебно у брчко планинском подручију, налазе се стара стабла воћака великих димензија и добре родности са минималном заштитом и ђубрењем. Таква стабла би се, уз добру организацију, могла превести у систем органске производње. Плодови ових сорти на тржишту достижу високу цену.

У прелазној фази препоручљиво је:

- Примењивати мере за побољшање земљишта
- Примењивати мере за поправку плодности земљишта
- Обавезан систем органског ђубрења
- Побољшати еколошке услове уз помоћ живих ограда, ветрозаштитних појасева и изолационих поља самониклим биљем, која су станиште корисних организама
- Неопходна је континуирана обука пољопривредника

Дипл. инг. Немања Константиновић

ОДРЕЂИВАЊЕ ИНТЕНЗИТЕТА РЕЗИДБЕ ВОЋНИХ СТАБАЛА

Резидба воћњака на подручју расинског округа почела је већ с јесени, а многи воћњаци одавно су већ орезани. Овој, можда и најважнијој помотехничкој операцији треба приступити веома озбиљно јер од ње буквално зависи принос у наредној вегетацији. Којим интензитетом орезати воћно стабло је питање на које сваки озбиљнији воћар мора дати што прецизнији одговор. Сведоци смо да ниједна производна година не личи на предходну и да се услови у којима се биљке развијају и плоносе од године до године веома разликују. Отуда је практично немогуће стандардизовати начин и интензитет резидбе који би био непромењив.

Од велике је важности да се пре почетка резидбе установи потенцијална родност, односно степен диференцијације родних елемената. Основне показатеље родности можемо установити још у јесен прегледом цветних пупољака, али за то су нам потребне лупе јачег увећања или биноклари и наравно добро познавање грађе цветних зачетака. Један од најпростијих, али и најсигурнијих начина за то је стављање пупољака на кретање. Ова метода се изводи тако што се на 3-4 недеље пре планираног почетка резидбе (обично средином јануара) узму узорци 2 и 3- годишњих родних грана са сваке сорте посебно и ставе у посуде са водом тако да пресеци буду уроњени пар центиметара у воду. Посуде се оставе да стоје на собној температури (22-25°C) уз редовно мењање воде и повремено занављање пресека. Након 15-20 дана из родних пупољака развиће се цветови чијим прегледом можемо установити да ли су у њима присутни сви родни елементи (тучак, плодник, прашници), који је просечан број цветова у цвастима и број цвасти на родним гранама, као и њихову крупноћу која нам указује на резерву хранива која директно може утицати на степен оплодње и будући род. Уколико смо прегледом установили неке мањкавости у погледу побројаних параметара или пак недовољан број цветова, резидбу треба усмерити ка остављању већег броја родних грана уз фаворизовање оног типа родних грана на којима смо уочили већи проценат квалитетнијих цветова. И обратно, ако је степен диференцијације добар и са израженом енергијом цветања, резидба може бити интензивнија али уз потпуно поштовање правила сортне резидбе.

Момир Недић, дипл.инг.воћ.вин.

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу

www.agroponuda.com

или нам се обратите уколико ВИ желите да понудите свој производ.

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Број објављених агропонууда у децембру	11
Број реализованих агропонууда	4

**Cene voća i povrća - kvantaške pijace u Srbiji
za period 31.12.2018.– 06.01.2019. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>					<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Leskovac</i>	<i>Šabac</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Banana)	90	80			100		120
Grejpfrut (Grapefruit)	100	100					150
Grožđe-belo ostalo (Grapes-white other)	180						
Grožđe-crno ostalo (Grapes-black other)	100						
Jauka-Ajdared(Apples-Idared)	30			22	30		
Jauka-zlatni delišes(Apples-Golden Delicious)	40			25	30		
Jabuka-Greni Smit(Apples-Granny Smith)	40			20	30		
Jabuka-ostale(Apples-other)	40	25					30
Kivi (Kiwi)	150	100					180
Kruška (Pear)	95	60					
Limun (Lemon)	80	80			100		150
Mandarina (Tangerine)	95	90		50	110		130
Orah (Walnut)	700						
Pomorandža (Orange)	80	50			100		130
<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>					<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Leskovac</i>	<i>Šabac</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Brokoli (Broccoli)	160						
Cvekla (Beet)	40	35		25	40		30
Karfiol (Cauliflower)	150	120		80			
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	130						
Krompir (Potato)	50	40		35	45		30
Kupus (Cabbage)	35	25		25	25		40
Luk beli (Garlic)	250	300		250	200		350
Luk-crni (Onion)	70	80		60			40
Paprika-babura (Pepper-babura)	160						
Paprika-ostala (Pepper-other)	200						
Paprika-šilja (Pepper-shilja)	180						
Paradajz (Tomato)	150						
Pasulj-beli (Beans white)	180	190		170	220		300
Praziluk (Leek)	120	100		90	130		
Spanać (Spinach)	180			100	110		150
Tikvice (Zucchini)	140	160					
Zelena salata (Lettuce)	36			14	23		
Šargarepa (Carrot)	50	60		40	60		70

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

за сва Регистрована пољопривредна газдинства

Обнова регистрације пољопривредних газдинстава вршиће се у периоду од **1. марта до 30. априла 2019. године** у просторијама Управе за трезор.

У обнови регистрације, Управи се достављају сви подаци који су промењени у односу на стање у Регистру, а обавезно се достављају подаци о:

- пољопривредним културама на земљишту које се односе на текућу годину;
- врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којима се животиње држе или узгајају;
- промени земљишног поседа и основа коришћења земљишта (катастарска величина и катастарска култура, власништво, закуп и сл.).

Пољопривредна газдинства која у овом периоду **не изврше** обнову регистрације прећи ће у статус **пасивног** газдинства и **изгубити право** на подстицаје у текућој години.

За додатне информације обратити се Пољопривредној саветодавној и стручној служби Крушевац на телефон: **427 811**